

Сексуальне насильство онлайн: як захистити дитину в інтернеті

Покоління сучасних дітей вже не пам'ятає світ до інтернету. За статистикою, 47% українців віком до 9 років регулярно бувають онлайн, а серед підлітків віком до 12 років цей показник сягає 92%. Проте всесвітня мережа створює не лише можливості, а й чимало загроз, зокрема небезпеку сексуального насильства. Ми не можемо зупинити прогрес, але як батьки можемо зробити інтернет безпечнішим для своєї дитини.

Знання – сила

Нормальна людина не звикла бачити небезпеку в безневинному спілкуванні, але збоченці саме на це й розраховують. Якщо ваша дитина постійно переписується з кимось в мережі, це вже привід для посиленої уваги. Насамперед ви маєте знати про загрози, які існують в інтернеті. По-друге, потрібно розмовляти з дитиною про ці загрози, адже проінформований – значить озброєний.

Кожних 5 хвилин Internet Watch Foundation знаходить у мережі фото чи відео сексуального насильства над дитиною. 46 000 000 зображень із дитячою порнографією зберігається у базі Європолу. Третина цих матеріалів припадає на селфі, тобто дітей змушують робити інтимні фото чи відео самостійно. Щоб досягти своєї мети, злочинці вдаються до особливих практик: секстингу, онлайн-грумінгу та сексторшену.

- Секстинг – це надсилання інтимних фото або відео із використанням сучасних засобів зв'язку.
- Онлайн-грумінг – це налагодження довірливих стосунків з дитиною в інтернеті з метою сексуального насильства над нею.
- Сексторшен – це налагодження довірливих стосунків з дитиною в інтернеті з метою отримання приватних матеріалів, шантажування та вимагання додаткових матеріалів чи грошей.

Корисні ресурси

Одним із пріоритетів Київстар як лідера у галузі телекомунікацій є не лише забезпечити доступ до якісного інтернету, а й сприяти створенню безпечного кіберсередовища. Тому Київстар, Мінцифра, Уповноважений Президента з прав дитини та освітній проєкт Stop_секстинг запустили національну інформаційну кампанію #Не_ведись та створили [онлайн-платформу](#), що допоможуть запобігти сексуальним злочинам над дітьми в Україні. Якщо соромитеся говорити із сином чи дочкою на важку тему, просто покажіть їм цей сайт.

Щоб дізнатися більше про безпеку в інтернеті, також радимо батькам ознайомитися із тематичними матеріалами на порталі «Дія».

Як захистити дитину вже зараз?

Київстар розробив власний батьківський контроль – [Star Guard Family](#). Це технологічне рішення дозволяє:

- налаштувати доступ до мережі за віком;
- блокувати сайти та додатки з неприйнятним контентом;
- обмежити користування смартфоном та додатками, наприклад, на час занять у школі;
- перевіряти розташування дитини та отримувати повідомлення про її місцеперебування;
- контролювати рівень заряду телефону тощо.

11 правил безпеки в інтернеті, яких батьки мають навчити дітей

20% із більш ніж мільйона жертв онлайн-злочинності – діти, які встановили вірусну програму на комп'ютер батьків, пише [The Daily Mail](#).

Нагадаємо про кілька важливих моментів, які дорослі мають розповісти дітям.

1. Проговорити основні правила.

Із зовсім малою дитиною чи старшим підлітком важливо спочатку обговорити базові правила. Почати можна з того, що **нічого на 100% не є приватним у мережі**.

2. Бути обережним з особистою інформацією

Спершу варто пояснити, що таке персональні дані. Напишіть докладний список і розтлумачте, чому важливо максимально зберігати їх утаємниці. Нагадайте дитині, що вона повинна попереджати вас, коли оприлюднює щось із списку в інтернеті.

3. Використовувати паролі

Діти уже з раннього віку починають створювати свої акаунти у соцмережах та власні електронні скриньки. Попри те, що сайти самі регулюють, наскільки безпечним є пароль, батьки також мають проконтролювати цей процес. Можна попередньо розповісти, що пароль повинен містити різні символи й попередити, що його нікому не можна розповідати.

4. Обговорити, що можна поширювати у соцмережах

Діти особливо люблять проводити час у соціальних мережах, тож варто пояснити їм, що можна поширювати у своїх профілях, а що – ні.

5. Зробити спілкування у Whatsapp і Telegram безпечним

Підлітки часто спілкуються за допомогою Whatsapp, Viber і Telegram, не усвідомлюючи, що **їхні чати не є 100% приватними**. Саме тому варто розповісти, що не можна писати там про свої банківські рахунки чи паролі, адресу тощо.

6. Ділитися новими вміннями

Розповідайте дитині про те, як оновилася стрічка новин на Facebook чи **які зміни відбулися у додаванні відео на Instagram**. Це допоможе дітям легше пристосуватися до нововведень й уникнути пов'язаних із ними проблем.

7. Пояснити небезпеку безкоштовного публічного Wi-Fi

Діти люблять безкоштовний Wi-Fi – а хто не любить? Поясніть їм, що ці мережі можуть робити доступними їхні дані.

8. Завантажте VPN (virtual private network)

VPN-підключення допоможе ефективно захистити користувачів.

9. Убезпечити від ігрових афер

Домовтеся про те, що діти скачуватимуть ігри під вашим наглядом або самі завантажують розваги для них. Щоразу переконуйтеся також, що ви використовуєте перевірені сайти й додатки.

10. Не розмовляти із незнайомцями у чатах

Діти охоче долучаються до чатів і груп, але важливо попередити їх стосовно небезпеки спілкування із незнайомими людьми.

11. Не вірити рекламі в електронній пошті

Не все те золото, що блищить. Варто пояснити дітям, що приголомшливі акційні пропозиції, які надходять в електронних листах – обман і спосіб заволодіти особистою інформацією користувача.

ЯКИЙ КОНТЕНТ ШКОДИТЬ ДИТИНІ?

Той, що не відповідає віку

Це можуть бути портали чи ігри (онлайн чи офлайн), які містять сцени насильства, агресії чи іншої деструктивної поведінки.

Сайти, що пропагують надмірні дієти, чим спонукають до анорексії та булімії.

Тоталізатори, букмекерські сайти та онлайн-ігри на гроші.

Має бути чітке розуміння, що потрапити туди дитина може й випадково, наприклад, через банерну рекламу.

Інколи такі ресурси визначають дозволений мінімальний вік, але краще встановити батьківський контроль на всіх пристроях, якими користується дитина.

Порнографія

Реклама такого контенту може з'явитися на екрані, коли дитина шукає якусь інформацію. Інколи навіть дорослому важко зрозуміти, як її закрити, а що вже говорити про дитину.

Перегляд порнографії дитиною – це психологічна травма, яка в тому числі формує у дитини нездорові очікування щодо сексуальних стосунків та ранню сексуалізацію.

Якщо ви не розмовляєте з дитиною про статеве виховання, то незрозумілі речі можуть викликати у дитини інтерес та бажання дізнатися більше з цієї теми в інтернеті. Зрештою дитина може стати залежною від перегляду таких матеріалів та шукати все нових форм.

Оманливі оголошення

Ми розуміємо, що далеко не вся інформація в інтернеті правдива, але діти можуть все сприймати на віру. Про це варто пам'ятати, коли підліток шукає собі роботу на канікули чи оплачуване стажування. Краще не залишати дитину саму у цьому виборі, бо приваблива пропозиція може виявитися трудовою експлуатацією, а дитина стати безкоштовною робочою силою. Будьте уважні.

Небезпечні квести

Зверніть увагу на групи у соцмережах та телеграм канали, на які підписані ваші діти. Вони завжди в більшому мейнстрімі, ніж ви. Тому про

«групи смерті» та **подібні страшні пабліки, які схиляють до нанесення власноруч каліцтв** або заподіяння болю, а то й до самогубств, ваша дитина дізнається першою.

Корисно раз на місяць обговорювати новинки в інтернеті, самим бути у курсі подій та проговорювати з дитиною всі небезпеки, які криються за подібним контентом. Але не робіть із цього дуже цікавої теми, бо чим більше ми про це говоримо та жахаємо, тим більше інтересу у підлітків – у їх віці дуже цікаво все, що небезпечно.

Кібер-булінг

Булінг в Україні стає все менш табуованою темою. Але якщо для регулювання булінгу в школі запроваджуються конкретні кроки, то з кібер-булінгом поки що складніше. Кібер-булінг може бути як початком так і наслідком булінгу в школі. А може йти від незнайомих дитині користувачів (чи з фейкових сторінок знайомих).

Прояви кібер-булінгу такі: образливі коментарі, створення фейкових сторінок, публікації образливих матеріалів про дитину в соціальних мережах/месенджерах тощо.

Що робити?

Необхідно звернутися до служби підтримки сайту та попросити видалити образливу інформацію. Навчіть дитину блокувати коментарі від певних користувачів та закривати свою сторінку.

Не варто дорослим втручатися в діалог з булером з власних сторінок, бо це лише погіршить ситуацію.

Якщо дії проводять однокласники дитини, то варто звернутися до класного керівника, якщо змін не відбудеться, то до директора та шкільного психолога. Можна залучити шкільного офіцера поліції, якщо він є у школі.

До речі, згідно правил більшості соціальних мереж, реєстрація в них дозволяється з 13 років.

Дитина має знати, що вона може звернутися до вас з будь-якою проблемою та ви її підтримаєте, а не відразу почнете звинувачувати та виховувати.

Секстінг

Секстінг – це надсилання через інтернет особистих інтимних фото/відео.

Діти можуть ставитися до цього як до забавки, показу довіри отримувачу, шляху дослідження своєї сексуальності або ж бути вимушеними це зробити.

У Великій Британії, Австралії та США такі повідомлення вважаються виготовленням дитячої порнографії та заборонені законом. Покарання отримують відправник та отримувач. В Україні теж виготовлення дитячої порнографії карається законом.

У секстингу є ще й інші наслідки. Дитина може постійно хвилюватися, що отримувач покаже комусь її фото. А це трапляється досить часто.

Дитині може здаватися, що всі глузують з неї, що всі бачили її оголені фото. Крім того, такі матеріали можуть завадити вступити на престижне навчання чи омріяну роботу, бо все частіше комісія чи менеджер з персоналу гуглить людину перед фінальним рішенням. Видалити такі матеріали із мережі практично неможливо. Крім того, вони можуть потрапити на сайт знайомств чи портал дитячої порнографії, що завдасть додаткових проблем та стресу.

Обговоріть з дитиною, чи чула вона про такі випадки в інтернеті? Чому діти це робили? Як вони себе почували?

Що робити, якщо фото вже надіслані?

Перш за все покажіть дитині, що ви на її боці. Серйозно можна поговорити після владнання ситуації.

Якщо дитина ще не стала «зіркою інтернету» – фото не викладені у мережу, то спробуйте поговорити з отримувачем та за необхідності з батьками, домовитися про видалення таких фото зі всіх пристроїв та облікових записів, хмарних сховищ обох дітей. Якщо ж фото вже в інтернеті, то варто звернутися до служби підтримки соцмережі з проханням їх видалити.

Спробуйте поговорити з тим, хто викладає фото. Якщо це не спрацює і діти вчаться в одній школі, то варто підключати класного керівника, директора та батьків дитини. За потреби можна підключити кіберполіцію та ювенальну поліцію. За юридичними консультаціями звернутися у єдиний контакт-центр системи безоплатної правової допомоги Міністерства юстиції 0 800 213 103 (цілодобово та безкоштовно), за психологічною підтримкою до Дитячої гарячої лінії 116 111 (безкоштовно з мобільних телефонів).

Кібер-грумінг

Окремо варто виділити кібер-грумінг – це націльне довірливіх стосунків з дитиною (частіше за все через соціальні мережі та фейкові акаунти) з метою отримання від неї інтимних фото чи відео з подальшим шантажуванням дитини для отримання більш відвертих матеріалів, грошей чи зустрічей офлайн.

Це спеціально навчені злодії, які гарно знають психологію дітей. Дітям потрібно знати про такі ризики, щоб не стати жертвою оманливих друзів. Розкажіть про те, що ніяка інформація в інтернеті не приватна – сторінку в соцмережах можуть «хакнути» та побачити все листування.

Крім того, надіслані фото/відео ніколи неможливо повністю видалити. Тому варто користуватися тестом білборду: надсилати та публікувати лише ті матеріали, які не соромно побачити на білборді біля школи.

ЯК ЩЕ УБЕЗПЕЧИТИ ДИТИНУ?

Ознайомте сина чи доньку з елементарними навичками роботи в онлайні. Українською мовою є гарні матеріали від [Он-ландія](#) та [Правила з інтернет безпеки](#) від Microsoft Ukraine.

Також у Google Ukraine є гарний онлайн-підручник [Про інтернет](#) та [Посібник з цифрового громадянства](#), в яких можна знайти багато цікавих та корисних матеріалів про приватну інформацію, паролі, ризики шахрайства при купівлі товарів, спам, авторське право та навіть фейкові новини.

Довірливі стосунки, постійна комунікація та регулярне оновлення ваших знань з цієї теми дозволить уберегти дитину від таких неочікуваних проблем.

В інтернеті що 5 хвилин відбувається сексуальне насильство над дитиною. Як це зупинити.

Якщо не знаєш або не замислюєшся про проблему – це не означає, що її немає.

В жовтні 2019 року за ініціативою уповноваженого президента з прав дитини і за підтримки Міжнародного союзу електрозв'язку Україна провела перше всеукраїнське онлайн-опитування дітей і батьків про їхній досвід користування інтернетом. Відповідей було більше 12000.

Згідно з опитуванням, кожна третя дитина погоджувалась на зустріч із незнайомцем.

70% дітей переконані, що знають інтернет краще і більше, ніж батьки, а 67% бачили те, що їх засмучувало – зображення або повідомлення.

80% дітей перебувають в інтернеті від години до шести годин, 30% – від трьох до шести годин.

25% батьків використовують сервіси моніторингу та фільтрації на пристроях дітей, а 42% опитаних батьків не знають, як це робити.

25% опитаних батьків повідомили, що знають, що у дітей були проблеми в онлайн середовищі.

Згідно з дослідженням, 85% батьків не знають, куди звернутися у разі виникнення у дітей проблем в інтернеті.

Проте 70% дітей впевнені, що в разі виникнення таких проблем зможуть звернутися до батьків.

Сьогодні в інтернеті на дітей чекає багато ризиків, про які часто не знають ані діти, ані вчителі та батьки. Давайте розберемось, що є що.

Кібергрумінг – налагодження довірливих відносин з дитиною з метою подальшого сексуального насильства в інтернеті чи офлайн.

Наразі в Україні не є (не вважається) злочином.

Злочинці з усього світу знайомляться у соціальних мережах та онлайн-іграх з дітьми в Україні та вимагають у них робити сексуальні дії перед камерою. Також це може бути підготовкою до злочину в офлайн.

Секстинг – це обмін сексуальними повідомленнями, фото чи відео із використанням засобів зв'язку.

Тобто надсилання в месенджерах чи соціальних мережах, чатах онлайн ігор тощо.

Дуже часто діти стають жертвами секстингу, тому що не вбачають в цьому реальної загрози, а думають лише, що це цікавий та безпечний спосіб пізнати свою сексуальність, отримати компліменти на рахунок своєї зовнішності за допомогою схвальних коментарів чи «лайків».

Для підлітків це може бути способом виразити свою довіру та симпатію до того, кому вони надсилають свої повідомлення, проте іноді такі

дії можуть бути результатом примусу або шантажу (іноді навіть від реальних хлопця чи дівчини).

З моменту, коли підлітки поширюють або надсилають в приватні повідомлення такі фото, вони втрачають над ним контроль, адже видалити зображення може бути технічно складно, а інші користувачі можуть зберігати їх та використовувати на власний розсуд.

Внаслідок цього діти можуть зазнавати психологічних травм через відчуття провини, цькування з боку однолітків та засудження з боку громади.

Сексторшен – налагодження довірливих стосунків з дитиною з метою отримання інтимних фото чи відео із подальшим шантажем розповсюдити ці матеріали.

Мета – отримати гроші від дитини чи більш інтимні матеріали для продажу.

У країнах з розвинутим законодавством у цій сфері вже є випадки і судових рішень, якими визнано факт згвалтування через інтернет.

Травма ще сильніша, якщо їм відомо про розповсюдження зображення в інтернеті. Все подальше життя дитини проходить у страху, що її впізнають.